

Motion till riksdagen 2022/23:1979

av **Linnéa Wickman m.fl. (S)**

En mer jämlik sjukvård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för arbetet med att utveckla en god och nära vård göra en översyn av omotiverade vårdskillnader och i samband med översynen lämna förslag på åtgärder som gör att jämlikheten i vården ökar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Alla människor har lika rätt till en god hälso- och sjukvård utan ekonomiska, sociala eller geografiska hinder. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på människans situation i samhälle och arbetsliv genom att främja ett gott hälsotillstånd, bekämpa sjukdomsorsaker och bereda en god vård och omvårdnad.

Men forskning visar på det starka sambandet mellan människans sociala förhållanden och olika sjukdomar. Den sociala situationen och positionen avspeglas inte sällan i sjukligheten och dödsorsaken. Fortfarande förekommer vissa sjukdomar i betydligt större utsträckning bland grupper som lever under sämre sociala förhållanden. Med högre utbildning och inkomst följer som regel bättre bostadsförhållanden, bättre kostvanor och allmänt gynnsammare levnadsförhållanden. Detta för i sin tur med sig bättre hälsotillstånd och mindre sjukdomsrisker. De sociala förhållandenas betydelse för hälsan visar på nödvändigheten av en fortsatt reformpolitik för att skapa goda levnadsförhållanden för alla.

Den vård och behandling som erbjuds befolkningen är beroende av faktorer som bostadsort, om den enskilde är man eller kvinna, vilken utbildningsnivå och årsinkomst den enskilde har, om personen är född i Sverige, vilken åldersgrupp vederbörande tillhör eller om den enskilde utöver den somatiska sjukdomen har en psykiatrisk diagnos eller en funktionsnedsättning. Dessutom är ojämlikheterna stora och i huvudsak bestående eller i vissa avseenden till och med ökande.

Ojämlikheten tar sig uttryck i omotiverade skillnader i vård, bemötande och behandling såväl som skillnader i vårdresultat och utfall. Socialstyrelsens rapport från 2011

”Ojämna villkor för hälsa och vård” redovisar omkring 150 skillnader i svensk hälso- och sjukvård. Myndigheten för vårdanalys har analyserat 37 fall av vårdskillnader som Socialstyrelsen presenterade för att bedöma om dessa var omotiverade. Det vill säga att det inte finns medicinskt logiska eller godtagbara förklaringar. Analysen resulterade i ett urval av åtta olika omotiverade skillnader med sin grund i geografi, kön, födelseland, utbildningsnivå och typ av sjukdom.

I nära samverkan mellan regering och landets regioner har sjukvårdspolitikens målsättning i allt högre grad inriktats på den sjukvårdspolitiska målsättningen att få till stånd en ändrad struktur på den svenska hälso- och sjukvården. Målet är en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård, med fokus på primärvården. Arbetet omtalas vanligen med benämningen god och nära vård.

Underhand har arbetet preciserats och uppdraget för utredning utvidgats till att även omfatta förutsättningarna för att samordna vårdinsatser för patienter med omfattande och komplexa vårdbehov, liksom att utreda förutsättningarna för att utveckla en ny form av skyndsamma och ändamålsenliga insatser inom primärvården vid fall av lättare psykisk ohälsa.

Hittills har arbetet resulterat i ett antal offentliga utredningar. Dessa har utrett och föreslagit en primärvårdsreform samt hur regioners och kommuners primärvård särskilt tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster för vanligt förekommande fysiska och psykiska vårdbehov.

Utvecklingsarbetet är utan tvekan angeläget, och redan uppnådda kunskapsresultat och förslag kommer att bidra till att höja kvaliteten i svensk sjukvård. De utredningar som genomförts har dock inte i tillräcklig utsträckning utrett eller tagit hänsyn till de omotiverade skillnader i sjukvården som Socialstyrelsen uppmärksammat. Därmed saknas tillräckliga underlag för att på nationell nivå föreslå konkreta förändringar som kan minska ojämlikhet i behandling utifrån vissa faktorer såsom bostadsort, kön, utbildningsbakgrund och födelseland.

Linnéa Wickman (S)

Anna-Belle Strömberg (S)

Anna-Caren Sätherberg (S)

Björn Wiechel (S)

Peter Hultqvist (S)

Zara Leghissa (S)